

Eerste rapportage effecten coronacrisis 2021

13-07-2021

Sociaal

Portefeuillehouder: J.D.W. Klaasse en M.A. Sikkes-van den Berg
Concerndirecteur: M. Pronk – Backer Dirks

Perspectieven en activiteiten voor jeugdigen

Vanuit het Rijk is € 58,5 miljoen beschikbaar gesteld voor jeugdigen: € 40 miljoen via het gemeentefonds, € 15 miljoen via de subsidieronde Perspectief voor de Jeugd met MDT en € 3,5 miljoen via landelijke subsidiering door VWS van specifieke initiatieven gericht op laagdrempelige (digitale) ondersteuning van jongeren die mentale klachten ervaren door corona.

Jeugdpakket gemeentefonds

Voor Diemen ging het aanvankelijk om circa € 52.000. Via de maartcirculaire ontvangt de gemeente Diemen hiervoor nog aanvullende middelen. In de tweede kwartaalbrief wordt voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan het budget. Dit budget wordt ingezet voor de groep jongeren waarbij de kwetsbaarheid momenteel het grootst is of kan worden en voor welk hulpaanbod daarbij het meest passend is. We zetten in op de partners die al bekend zijn in Diemen en waar tevredenheid over bestaat, om zodoende snel te kunnen acteren. Daarbij is aandacht voor:

1. de (digitale) toegankelijkheid van ondersteuning
2. een mix van lichte ondersteuning (mentorfunctie) en
3. meer specialistische begeleiding (coaching).

Perspectief voor de jeugd met MDT (maatschappelijke diensttijd)

Vanuit het Jeugdpakket wordt via de subsidieronde: 'Perspectief voor de Jeugd met MDT' € 15 miljoen beschikbaar gesteld voor gemeenten om maatschappelijke activiteiten te organiseren voor jongeren in samenwerking met MDT-organisaties. In Diemen is in samenwerking met MDT-organisatie De Kandidatenmarkt een voorstel ingediend voor het project Urban Talentz 2.0.

Behoeftepeiling op scholen

In samenwerking met de scholen is een enquête onder ouders uitgezet. Doel van de enquête was het in kaart brengen van hoe het (preventief en ambulante) zorgaanbod nog beter kan inspelen op de behoeftes van ouders en kinderen. Het achterliggende beleidsdoel: zo vroeg mogelijk signaleren en preventief op te treden, ook in het licht van de gevolgen van corona.

Samen met scholen en partijen is en wordt ingespeeld op de uitkomsten van het behoefteonderzoek en/of het aanbod moet worden aangepast of verruimd. De middelen die vanuit het Rijk beschikbaar komen als steunpakket voor de jeugd wordt onder andere hiervoor ingezet.

Aangepaste dienstverlening

Dienstverlening externe partijen

Externe partijen hebben hun dienstverlening aangepast op de coronamaatregelen. Er is veel digitaal/op afstand gewerkt en bij uitzondering op afspraak. Dit geldt zowel voor zorgaanbieders in het preventieve jeugdbeleid als voor zorgaanbieders binnen de specialistische Jeugdhulp en Wmo. Er is in de afgelopen periode intensief contact onderhouden om inhoudelijke signalen en risico's in beeld te houden en te bespreken. De

aanpassingen van de werkwijzen van zorgaanbieders is zo intensief als mogelijk opgepakt met als doel dat de zorg en ondersteuning zo lang en zo veilig mogelijk geboden kan blijven worden.

Daarnaast is geprobeerd zoveel mogelijk rust en duidelijkheid te creëren over de continuïteit van het aanbod (zie ook doorbetaling aanbieders in het sociaal domein).

De Brede HOED

In het gebouw van de Brede HOED zijn aanpassingen gedaan om de dienstverlening te kunnen voortzetten. Er zijn praktische maatregelen getroffen en maatregelen om veiligheid van medewerkers en bezoekers te waarborgen (mondkapjes, hygiëne, plexiglas voor de balie enz).

Dienstverlening Sociaal Team Diemen

Het Sociaal Team Diemen heeft haar werkwijze aangepast door in eerste instantie snel contact op te nemen met de inwoners en zodoende een intensief contact te organiseren via beeldbellen. Op kantoor afspreken of een thuisbezoek vindt alleen plaats als de casusregisseur dit belangrijk vindt voor het traject, bijvoorbeeld wanneer de veiligheid van het kind in gedrang is. Tijdens de coronaperiode zijn de medewerkers van het Sociaal Team Diemen in dienst gekomen van de gemeente. Deze overgang is soepel verlopen.

Ook de ouder- en kindcoaches hebben zich extra ingespannen om ondersteuning te blijven bieden aan ouders en kinderen met vragen of zorgen. Scholen, leerplicht, OK coaches en het Sociaal Team Diemen hebben elkaar veelvuldig opgezocht.

De toename van het aantal meldingen voor het Sociaal Team Diemen valt nu nog mee, maar daarentegen is er wel een toename in complexiteit zichtbaar. De verwachting is dat na corona het aantal meldingen kan gaan toenemen. Enerzijds, omdat signalen mogelijk gemist zijn en anderzijds omdat een toename van de problematiek wordt verwacht als gevolg van financiële zorgen (toenemende werkloosheid, schuldenproblematiek, echtscheidingen) spanningen en stress in gezinnen.

Team Wmo

Team Wmo heeft vanaf half maart 2020 de dienstverlening aangepast. Er werden geen afspraken gemaakt voor een gesprek bij de cliënt thuis of in de Brede HOED. Gebleken is dat het merendeel van de onderzoeken telefonisch kan worden uitgevoerd. Indien nodig wordt met cliënten besproken hoe onderzoek op andere manieren kan worden uitgevoerd.

Cliëntondersteuning

MaDi en MEE hebben hun werkwijze aangepast en hebben de hulpverlening merendeels telefonisch uitgevoerd. Beide organisaties hebben actief de minder zelfredzame cliënten benaderd per telefoon om te vragen hoe het gaat en laagdrempeligheid bij vragen aangegeven. Het afspreken op kantoor en/of huisbezoeken vindt weer plaats. We zien een toename in hulpverlening als gevolg van financiële zorgen, rouwverwerking, eenzaamheid, spanningen en stress.

Mede daarom is met MaDi een Pilot "Voorportaal" gestart voor 2021-2022. Hierbij is er gezocht naar een pragmatische oplossing voor de druk die op de hulpverlening is ontstaan. Taken die nu nog worden gedaan door de professionele hulpverlener zijn administratieve taken en eenvoudige praktische hulpvragen die direct opgepakt kunnen worden. Door aan de voorkant af te schalen wordt de hulpverlening ontlast en kan een efficiëntieslag worden geslagen omdat Diemenaren met eenvoudige hulp- en adviesvragen sneller kunnen worden geholpen hetgeen tevens kosten voor duurdere hulpverlening bespaart. Momenteel wordt de Pilot bekostigd vanuit het beschikbare budget in de begroting.

Mantelzorgondersteuning

Vanwege de coronamaatregelen zijn de mantelzorgers meer onder druk komen te staan. Markant heeft de hulpverlening voornamelijk telefonisch uitgevoerd. Ook hebben ze de cursus 'Zorg de Baas' digitaal aangeboden. Markant heeft informatiefolders over de dienstverlening van Markant in coronatijd verspreid. Daarnaast hebben zij ook actief mensen benaderd om te vragen hoe het met ze gaat. Ook hierbij wordt aangegeven dat er een toename in complexiteit zichtbaar is.

Veilig Thuis

Veilig Thuis heeft alle vitale processen voort kunnen zetten en zo continuïteit kunnen behouden in hun dienstverlening. Er is direct gehandeld bij acute onveiligheid en situaties waarin structurele onveiligheid aanwezig was, deze zijn constant gemonitord. Daarnaast is goed gekeken naar en ervaring opgedaan met alternatieve mogelijkheden om op afstand zicht op veiligheid te krijgen. Om zo alert mogelijk te kunnen handelen ingeval van toenemende onveiligheid in gezinnen en huishoudens als gevolg van de coronamaatregelen, is goed gekeken naar extra mogelijkheden om gezinnen en huishoudens te bereiken. Dit heeft geleid tot een extra chatfunctie Veilig Thuis en de Apothekersroute waarbij slachtoffers van huiselijk geweld met het codewoord 'masker 19' bij de apotheek een melding konden doen van huiselijk geweld. De chatfunctie is van dusdanige waarde gebleken waarbij ook andere groepen (laagdrempeliger) zijn bereikt waardoor is gekozen deze chatfunctie te behouden. Tijdens de lockdown en avondklok was het ook mogelijk om hier in de avonden gebruik van te maken.

Doorbetalen aanbieders in het sociaal domein

Omzetgarantie

Op 5 januari 2021 heeft het college van Diemen richtlijnen vastgesteld voor inkoop en subsidie als gevolg van corona. Sinds maart 2020 hebben de afgekondigde maatregelen naar aanleiding van de Corona-uitbraak veel impact op zowel het gemeentelijk beleid en de uitvoering daarvan als onze partners binnen het sociaal domein. Het Rijk en de VNG hebben opgeroepen om de partners te blijven betalen, ook als er een andere of beperkte prestatie wordt geleverd. Gelet op het belang van zorgcontinuïteit onderschrijft het college de beleidslijn van de VNG. De gemeente Diemen heeft om te komen tot redelijke en eerlijke toepassing van compensatie en/of wijziging van afspraken richtlijnen opgesteld met betrekking tot de financiering van contract- en subsidiepartners op het gebied van het sociaal domein, welzijn, zorg en cultuur ten tijde van de coronacrisis. Bij de richtlijnen gaan we onder andere uit van:

- coulance omtrent subsidie- en contractafspraken die gemaakt zijn voor 16 maart 2020;
- inspanningsverplichting van de gecontracteerde partij of subsidiepartner om te zoeken naar alternatieven;
- doorbetaling van niet-geleverde zorg (vanaf 1 juli) alleen bij noodgedwongen sluiting als gevolg van maatregelen, niet op basis van het beleid van instellingen;
- maatwerk: iedere situatie is uniek.

In het kader van deze richtlijnen zijn er voor het doelgroepenvervoer (Wmo-vervoer en Leerlingenvervoer) afspraken gemaakt over compensatie van niet verreden ritten als gevolg van corona in 2021. Vooralsnog heeft de gemeente twee verzoeken van zorgaanbieders ontvangen in het kader van omzetgarantie. De mogelijkheid bestaat dat zorgaanbieders later in het jaar of in het nieuwe jaar (2022) alsnog een beroep willen doen op steunmaatregelen.

Meerkosten

Als contractpartners binnen Jeugd en Wmo als gevolg van de maatregelen extra kosten moeten maken gedurende de periode dat de maatregelen van kracht zijn worden deze zogenaamde meerkosten vergoed. Dit gold in eerste instantie voor de periode 16 maart tot en met 31 december 2020 maar deze regeling is landelijk verlengd voor geheel 2021. Inmiddels hebben enkele aanbieders aangegeven hier gebruik van te maken. De mogelijkheid bestaat dat zorgaanbieders later in het jaar of in het nieuwe jaar (2022) alsnog een beroep willen doen op steunmaatregelen.

In de voorjaarsnota 2021 heeft het kabinet een eerste raming van de omvang van de meerkosten in het sociaal domein opgenomen (€ 141 miljoen). Hiermee onderschrijft het Rijk de afspraak over de meerkosten nogmaals. Deze raming is gebaseerd op de compensatie die in 2020 is uitgekeerd. In de raming is rekening gehouden met het effect van vaccinaties en het afschalen van een deel van de maatregelen vanaf de zomer. Dit budget is indicatief en wordt nog niet als voorschot aan gemeenten uitgekeerd. Dit ter voorkoming van verdeelproblemen bij het definitief vaststellen van de compensatie.

Noodopvang en maatschappelijke opvang

In de coronaperiode was er een tijdvak dat er helemaal geen huisuitzettingen als gevolg van betalingsachterstanden plaats vonden. Die periode is sinds maart voorbij. Tot nog toe zien we geen grote piek in het aantal huisuitzettingen. Door middel van het project Vroeg Eropaf, waarbij we al bij een beginnende huurachterstand contact opnemen met de huurder, hopen we in staat te zijn huisuitzettingen door huurschulden zoveel mogelijk te voorkomen.

Sinds het begin van dit jaar realiseren we in nauwe samenwerking met de regiogemeenten Aalsmeer, Amstelveen, Ouder-Amstel en Uithoorn noodopvang voor economisch daklozen. Deze opvang wordt voor 2021 en 2022 betaald uit de Blokhuismiddelen die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld. De meeste locaties bevinden zich tot nog toe in Amstelveen.

We zullen ook in Diemen op zoek blijven naar locaties voor tijdelijke opvang. Voor 2020 en 2021 worden er geen extra financiële gevolgen van dakloosheid verwacht omdat de Blokhuismiddelen voorlopig voldoende buffer vormen.

Huisvesting statushouders

De huisvesting van statushouders lag in het voorjaar van 2020 stil. Vanaf juni '20 is de huisvesting van statushouders hervat. De huisvesting heeft sindsdien de gebruikelijke doorloop. Er worden geen financiële gevolgen verwacht voor de opvang statushouders.

Verder toenemende druk op kosten jeugdzorg

De jeugdbudgetten en de marktomstandigheden binnen de jeugdhulp staan al enige tijd onder druk. De coronacrisis legt nog meer druk op het stelsel en de verantwoordelijkheid om als gemeenten jeugdhulp te kunnen bieden, aangezien er een toename in zorg verwacht wordt. Dat kan in aantallen zijn, maar ook in de zwaarte van de zorg.

De beheersing van de kosten van de jeugdzorg staat hoog op de agenda. Zo wordt er ingezet op het benoemen van indicatoren waardoor betere monitoring kan plaatsvinden. Daarnaast zetten we in op professioneel contractmanagement en willen we de wijze van financieren wijzigen (lumpsum). Voor deze vorm van financiering van (hoog)specialistische jeugdhulp sluiten we aan bij de aanbesteding van Amsterdam.

Extra begeleiding kwetsbare groepen

De coronacrisis maakt dat de levens van iedereen met begeleiding er heel anders uitziet: dagbesteding gaat soms niet door (horeca is bijvoorbeeld gesloten), er komen minder mensen langs, niet iedereen begrijpt de maatregelen even goed. Ook is er meer begeleiding en ondersteuning nodig voor mensen met andere beperkingen. Bijvoorbeeld kwetsbare mensen met een medische aandoening die zeer bang zijn besmet te raken gezien de risico's dat deze besmetting fataal kan zijn of zeer ernstige consequenties kan hebben. Dit maakt dat extra ondersteuning nodig is zodat lokaal kan worden geïnvesteerd in bijvoorbeeld:

- Extra in te zetten op het organiseren van alternatieve dagbesteding om structuur te creëren in de dag.
- Het bieden van passend vervoer en extra locaties voor alternatieve en verspreide vormen van dagbesteding die voldoen aan de RIVM-richtlijnen, die nog niet zijn gefinancierd via de meerkosten regeling voor Wmo en Jeugd.

Via de maartcirculaire ontvangt de gemeente Diemen hiervoor € 44.000. In de tweede kwartaalbrief wordt voorgesteld om dit bedrag toe te voegen aan het budget voor Wmo-begeleiding. Dit geld zal worden ingezet om voorstellen van gecontracteerde zorgaanbieders te financieren om de begeleiding en dagbesteding te kunnen continueren en indien nodig extra begeleiding te kunnen bieden aan kwetsbare groepen.

Eenzaamheid

Vanuit de Rijksoverheid is er € 49.000 vrijgemaakt voor de aanpak van eenzaamheid in Diemen. Deze middelen zijn geclaimd in de tweede kwartaalbrief. Deze middelen komen ten goede van het Actieplan Eenzaamheid. Het actieplan speelt in op corona, maar is vooral bedoeld om structureel eenzaamheid zoveel mogelijk te voorkomen, of beperken.

Preventie GGZ

Vanaf 2021 zal de GGD extra inzetten op preventieve GGZ activiteiten. Voor dit jaar is dit suïcidepreventie (gatekeepers trainingen). Deze trainingen worden in Amsterdam al gegeven maar nog niet in Amstelland. De trainingen zijn opgezet voor sleutelfiguren (gatekeepers): beroepskrachten of vrijwilligers, die via hun werk in contact kunnen komen met suïcidale mensen. Zoals huisartsen, maatschappelijk werkers, schoolverpleegkundigen en schooldecanen. Maar ook politie, schuldhulpverleners, bewonersadviseurs en andere partijen in de periferie van de hulpverlening. De trainingen worden zoveel mogelijk regionaal aangeboden. Deze extra middelen vallen binnen de begroting van de Gemeenschappelijke Regeling Openbare Gezondheidszorg Amstelland (GR OGZ Amstelland).

Kosten ingezette acties en maatregelen 2021

Omschrijving	Kosten
Perspectieven en activiteiten voor jeugdigen	-52.000
- vergoeding via Gemeentefonds en subsidiëring	52.000
Aangepaste dienstverlening	-
Doorbetalen aanbieders in het sociaal domein	-/- pm
- vergoeding via Rijk	+/+ pm
Noodopvang en maatschappelijke opvang	-
Huisvesting statushouders	-
Verder toenemende druk op kosten jeugdzorg	-/- pm
- vergoeding via Rijk	+/+ pm
Extra begeleiding kwetsbare groepen	-44.000
- vergoeding via Gemeentefonds	44.000
Eenzaamheid	-49.000
- vergoeding via Gemeentefonds	49.000
Totaal	-